

VANUS
9–12

Alusmaterjal

See õppematerjal sisaldab soovitusi õppetegevusteks, et tutvustada eakohasel viisil pagulaste, varjupaiga ja rände teemasid.

Selles vanuserühmas võib eeldada, et lapsed suudavad ühele teemale keskenduda umbes tund aega. Sageli on vaja lugeda ja kirjutada, kuid enamasti tuleb ülesannetes kaaslaste ja õpetajatega suhelda.

Õppematerjalides on esitatud võimalused, kuidas luua klassis rahumeelne õhkkond, et lapsed saaksid oma erinevustest rõõmu tunda.

Lapsi julgustatakse mõtlema oma kogemustele ja seostama neid käsitletavate teemadega. Samuti julgustatakse neid töötama paarides või rühmades ning kuulama teiste inimeste seisukohti ja neid arvesse võtma.

ÜRO pagulasamet (UNHCR) kaitseb inimesi, kes on sunnitud konflikti ja tagakiusamise tõttu oma kodudest põgenema. Me päästame elusid, kaitseme õigusi ja aitame luua paremat tulevikku.

© 2021 UNHCR. Rohkem õppematerjale leiata aadressilt unhcr.org/teaching-about-refugees

Õppematerjalid eesti keeles: maailmakool.ee/unhcr

ENNE ALUSTAMIST

Märkus pagulaste, rahvusvahelise kaitse taotlejate ja sisserändajate kaasamise kohta õppetöö kavandamisel.

Enne pagulaste, varjupaiga ja sisserändajate teemaga seotud õppetegevust võtke veidi aega, et mõelda oma klassi õpilaste peale.

Kas mõni neist on põgenik, kes taotleb varjupaika? Kui see on nii, siis mõelge, kas rääkida sel teemal lapse ja ta vanematega (olenevalt lapse vanusest).

Võimaluse korral kasutage õppetundides vanemate ja laste ideid ning tagasisidet. Paluge neil küsimustele vastata ainult siis, kui nad on sõnaselgelt öelnud, et nad soovivad nendele vastata või sellistel teemadel rääkida.

ÜLEVAADE

Sellel õppematerjalil on kolm osa.

1. Mitmekesisuse väärtustamine

Selles osas tutvustatakse lastele maailma eri kultuure ning julgustatakse neid uurima nende kultuuridele omaseid mängu, muusikat, tervitusi ja toitu. Lastel palutakse võrrelda inimeste sarnasusi ja erinevusi ning nende üle rõõmu tunda.

Õpieesmärgid

Mõista, et maailma eri paigus elavad inimesed suhtlevad ja väljendavad end erinevalt.

Mõista, et just need erinevused teevad meie maailma mitmekesiseks ja rikkaks.

Avastada ja uurida minu kodukohas uusi kultuure ning nende üle arutleda.

2. Rändetaustaga laste mõistmine

Selles osas keskendutakse rändetaustaga laste kogemusele klassiruumis. Räägitakse sellest, milline võib olla uue keele õppimine, uute mängude mängimine, uute sõprade leidmine ja koolipäeva kogemine uue tulijana.

Õpieesmärgid

Mõista, miks võivad meie kooli ja klassi tulnud uute lastega kaasneda põnevad ning mõnikord ka hirmutavad kogemused.

Arendada empaatiavõimet rühma või klassi uute laste vastu.

3. Rahumeelse keskkonna loomine

See osa julgustab lapsi välja töötama ja järgima klassireegleid, mis hoiavad klassiruumi rahumeelsena. Kirjeldatud tegevused innustavad lapsi mõtlema oma käitumisele ja sellele, kuidas see võib mõjutada klassikaaslast, ning väärtustama meeldivat käitumist nii enda kui ka teiste puhul.

Õpieesmärgid

Mõista neid tundeid, mis minus igapäevaselt klassiruumis tekivad.

Mõista, kuidas need tunded võivad ajendada mind eri viisil reageerima.

Mõista, kuidas saab meie klass üheskoos töötada, et luua kõigile õnnelikum ja parem kogemus.

II KOOLIASTE

1. Tegevused eri kultuuride ja riikide mitmekesisuse tundmaõppimiseks ning väärtustamiseks

See on võimalus laiendada laste silmaringi ning tutvustada neile eri kultuuride ja riikide sarnasusi ja erinevusi. Leidke võimalus rääkida oma klassi eri paigust pärit laste vanematega ja küsige, kas nad on nõus osalema allpool kirjeldatud tegevustes.

Nende tegevuste puhul võite asendada ühe riigi kultuuri ja kommete tutvustuse lastevanemate läbiviidud tegevusega, kui nad on sellega nõus ning neil on aega teiega koos töötada. Veenduge, et lastevanemad tunneksid end mugavalt, kui seda teemat õpetate, ja kutsuge neid osalema teie korraldatud tegevustes.

1.1 Erinevad tervitusviisid

Sõnastage mängureegel: „Kui sind on tervitatud, pead tervitama samal viisil vähemalt nelja inimest.” Seejärel demonstreerige mõnda vanaaegset tervitusviisi. Selleks valige mõni laps ja tervitage teda vanaaegsel viisil. Seejärel võite samamoodi harjutada nüüdisaegsemat tervitust.

Paluge lastel üksteist tervitada ja mõtiskleda selle üle, kuidas need tervitused erinevad. Seejärel küsige erineva kultuuritaustaga õpilastelt, kuidas tervitatakse inimesi nende riigis või kultuuris. Kuidas nad tervitavad oma vanavanemaid või vanemaid ja kuidas nad tervitavad oma sõpru? Kas õpilased oskavad nimetada sarnasusi vanades ja uutes tervitusviisides või teiste riikide või kultuuride tervitustes?

Võite proovida tegevust, kus lapsed peavad nädal aega igal hommikul tervitama vähemalt nelja inimest ühel tervitusviisil.

1.2 Tervitused kaardil

Kui olete kindlaks teinud kõik tervitused eri aegadest, kultuuridest ja riikidest, mida soovite uurida, vaadake koos klassiga maailmakaardilt, kust need tervitused pärinevad. Pange igale kohale kleeps.

Jagage lapsed rühmadesse, et omavahel arutada ja kirjutada üles, mida nad võiksid nende riikide kohta teada.

Julgustage neid arutama ja kirja panema kõike, mida nad arvavad, usuvad või teavad riikide, sealhulgas oma päritoluriigi kohta. Kui neil on raskusi, proovige küsida keele, toidu või muusika kohta.

Küsige neilt, kas nad on kellegagi sellest riigist kohtunud või kas nad on seal käinud. Hoidke märkmed hilisemaks kasutamiseks alles.

1.3 Muusika kogu maailmast

Valige üks arutletud kultuuridest või riikidest. Pange mängima selle riigi rahvamuusika ja paluge lastel seda joonistada, kirjeldada, selle rütmi mängida või selle järgi tantsida. Esitage neile järgmised küsimused:

Milliseid emotsioone sa tunnend?

Milliseid värve sa kuuled?

Kui sa kujutaksid muusikat ette loomana, siis mis loom see oleks?

Kui olete muusika ära kuulanud, paluge lastel ära arvata, kust see muusika pärineb, ning seejärel nimetage seni õpitud kultuuridest ja riikidest õige kultuur või riik. Jätkake seda tegevust muu rahvamuusikaga ja seejärel nüüdisaegsema muusikaga.

Korrake sama mõne rahvamuusikapala ja nüüdisaegse muusikaga piirkonnast, kus te viibite.

Jagage õpilased väikestesse rühmadesse ja paluge neil leida sarnasusi oma kultuuri või päritoluriigi rahvamuusika ning oma piirkonna nüüdisaegse muusika vahel. Paluge neil teha sama ka teiste kuulatud palade puhul. Lõpetuseks laske neil leida sarnasusi nende päritoluriigi rahvamuusika ja teiste kultuuride muusikapalade vahel.

Võimaluse korral tehke neid tegevusi koos muusikaõpetajaga. Lisategevusena võiksid õpilased kirjutada laulusõnu ja koguni luua muusikat ühe kuulatud teose stiilis.

1.4 Toit kogu maailmast

Paluge õpilastel väikestes rühmades rääkida, mida nad tavaliselt hommikusöögiks söövad. Seejärel arutage kogu klassiga, lastes rühma ühel liikmel tutvustada, mida keegi tema rühmas sööb.

Koostage kõigist toitudest nimekiri ja küsige õpilastelt, kas nad teavad, kuidas neid valmistada. Paluge neil kirjutada üles kõikide nende hommikuroogade retseptid, mida nad oskavad valmistada. Pange need seinale ja tehke neist kõigile koopiad.

Tutvustage juba varem arutatud riikide populaarseid hommikusööke.

Kui võimalik, korraldage kokandustund, kus õpilased saavad valmistada hommikusööki ja süüa seda vahepalaks. Pange retsept klassiruumis teiste kõrvale välja ja tehke neist kõigile koopia.

Võite anda ka kodutöö, kus õpilased valmistavad oma perele ühe hommikusöögi. Arvestage, et mõnele perele ei pruugi see jõukohane olla. Sel juhul uurige, kas klassis on võimalik koos süüa teha.

1.5 Mängud kogu maailmast

Tutvustage lastele väikestes rühmades eri riikide ja kultuuride mängu. Andke neile 20 minutit aega nende valitud mängude mängimiseks ja seejärel vahetage rühmade vahel mängud ümber.

Kui mängu tuleb mängida välistingimustes, siis varuge aega, et saaksite enne vahetundi 20 minutit õues olla ja koos mängida.

Mingil hetkel kutsuge klass kokku, et meenutada mängureegleid ja -viisi.

Küsige lastelt, kas need mängud sarnanevad teiste mängudega, mida nad on varem mänginud.

Küsige neilt, mis meeldis neile mängudes kõige rohkem ja mis ei meeldinud üldse.

Paluge lastel väikestes rühmades või igaühel omaette kirjutada või joonistada mängureeglid või luua oma mäng, mis põhineb mõnel õpitud mängul.

2. Tegevused, mis aitavad mõista rändetaustaga laste kogemusi riigis ja klassiruumis

2.1 Uue keele õppimine

Andke igale lapsele tööleht, millel on tekst keeles, mida ta ei mõista. Paluge neil vastata mõnele lisaküsimusele: **mida tähendab esimene lause; kas see on küsimus või tavaline lause jne.** Andke neile 10 minutit aega.

Teise võimalusena võite kasutada järgmisel veebisaidil olevat tööriista, et sisestada juhuslikud küsimused ja pöörata sõnad

ümbert: textmechanic.com/text-tools/obfuscation-tools/reverse-text-generator/.

Kui nad on küsimustele ära vastanud, võtke paberid tagasi ja hinnake neid. Jagage klass väikesteks rühmadeks ja paluge neil mõelda, mis põhjusel te selle ülesande neile andsite. Alustage rühmaarutelu.

Paluge neil mõelda uute klassikaaslaste peale, kes ei räägi nendega sama keelt.

Paluge õpilastel mõelda muudele asjadele, mis oleksid uue tulija jaoks erinevad, ja arutage neid kogu klassiga.

2.2 Mida me oleme õppinud?

Paluge õpilastel anda üle märkmed selle kohta, mida lapsed tegevuses 1.2 eri riikide ja kultuuride kohta arvasid. Küsige lastelt, milliseid uusi teadmisi on nad eri riikide ja kultuuride kohta saanud ning mille poolest need sarnanevad ja erinevad nende algideedest.

Need võivad olla tervitused, keel, mängud, toit või muusika.

Küsige, kas nendel õpilastel, kes tulevad uude klassi, võib olla ettekujutus sellest, milline on nende uus koduriik või klassiruum.

Lõpetuseks jagage lapsed väikestesse rühmadesse ning paluge neil kirjutada oma riigi ja klassiruumi juhendmaterjal uutele õpilastele ja nende peredele. Seda juhendit võib jagada kogu koolis uutele peredele.

3. Tegevused rahumeelse klassiruumi ja konstruktiivse õpikeskkonna loomiseks

3.1 Rahu loomine iseendas

Paluge lastel rühmana mõelda hetkedele, mil nad olid kurvad, vihased, ärritunud või pettunud.

Pidage meeles, et nii võivad end tunda ka uued tulijad, kes õpivad uusi asju oma klassi ja riigi kohta.

Koostage nimekiri sellest, mida nad saaksid ise teha, et neid tundeid vaigistada ja analüüsida. Riputage see nimekiri seinale. Vajaduse korral võite ideid koguda käsiraamatust [„Stressi ja traumaga seotud juhised õpetajale”](#) või küsida nõu kooli psühholoogilt.

3.2 Klassiruumi reeglite koostamine

Paluge lastel luua üheskoos või väikestes rühmades klassiruumi reeglid, tuginedes eelnevatele tegevustele. Julgustage neid mõtlema nendele reeglitele, mis võivad olla kasulikud kõigile, sealhulgas uutele tulijatele.

Kui reeglid on paika pandud, kirjutage need suurele paberile ja hoidke neid kogu aasta vältel klassiruumis. Vajaduse korral viidake neile ja julgustage ka lapsi neile päeva jooksul viitama.

Rohkem materjale leiate aadressilt unhcr.org/teaching-about-refugees

Koostanud Mialy Dermish.
Mitmekesisust käsitlevaid tunnikavu on aidanud koostada ka Alain Uwumugambi, Niala Khalil ja Hibatillah Ibrahim.
© 2021 UNHCR

Õppematerjalid eesti keeles: maailmakool.ee/unhcr